

IV.

EN ANSØGNING FRA OLE HERSLEB

Ved Bjørn Kornerup.

Blandt de mærkelige Skikkelser fra Pietismens Tid herhjemme var Præsten *Ole Hersleb* (1692—1760), en Broder til den berømte sjællandske Biskop Peder Hersleb. Som Præst ved Vartov følte han sin Samvittighed besværet ved i Skriftestolen at skulle tilsige almindelig Syndstilgivelse og tillod sig derfor at ophøre dermed. Da Hospitalslemmerne ikke vilde finde sig i dette, indgav de en Klage til Kongen, der efter en Del Forhandlinger lod ham afsætte fra sit Embede 1733. Som ikke faa andre i ældre Tider maatte han bøde haardt, fordi han ikke vilde gaa paa Akkord med sin Samvittighed. I 27 Aar førte han en kummerlig Tilværelse, udstødt af det gode Selskab¹. En samtidig fortæller, at han »giftede sig siden med en gemeen og vanfør Kierling, og selv gik omkring som en halv Stodder«².

H. F. Rørdam, der har Fortjenesten af at have sammenstillet de fyldigste Efterretninger om Ole Herslebs Levned, siger med Rette, at der kun foreligger sparsomme Oplysninger om hans Skæbne efter hans Bortgang fra Præsteembedet³. Det vil da formodentlig ikke være uden Interesse at fremdrage et Aktstykke fra hans sidste Aar, som Rørdam ikke har kendt.

¹) Dansk biografisk Leksikon, 2. Udg., X, 166—7.

²) Wille Høyberg, Et Tidsbillede fra det 18. Aarhundrede, udg. af H. Ehrencron-Müller, 1900, S. 61.

³) Kh. Saml. 5. R. V, 164—201. Citatet S. 360.

Det er en egenhændig Ansøgning, dateret 27. Oktober 1757, stilet til Biskop Ludvig Harboe, hvoraf det synes at fremgaa, at Ole Hersleb er blevet støttet af sin Broder Biskoppen med en beskeden Pension. Imidlertid døde Peder Hersleb den 4. April 1757, og Ole Hersleb har da fundet det formaalstjenligt et halvt Aar senere at henvende sig til hans Efterfølger (og Svigersøn), Biskop *Ludvig Harboe*, med Bøn om Støtte under sine trange Kaar.

I al sin Enkelhed er den lille Ansøgning et ret gribende documentum humanum. Den har et og andet at sige om den Skæbne, der blev dem til Del, som kom paa Kant med det officielle Samfund, og den tegner et Billede af en redelig Personlighed, der trods Nød og Lidelse ikke kunde angre sin Handlemaade næsten efter en Menneskealders Forløb. Selv i sin Fornedrelse har Ole Hersleb aabenbart været af det samme Malm som sin Broder, den skarptskaarne Biskop.

Høy-Ædle Høy-ærværdige.

Jeg nødes til at incommodere Deres Høyædle Høyærhd. med at lade Dem vide min yderste nød, at ieg ikke i 8 dager har haft for 3de Mennesker een egen skilling til Brød, og veed ikke meer at laane. Har vi kjøbt en smule af suul for resten af de til Paaske¹ tillagde penger, efter huus-leye og ildebrand vare betaelte, saa er det knap at nefne, og vi kunde ikke hielpe os dermed. Jeg tør ikke andet end aabenbare Dem det, fald der er et rom tilovers Hos Deres Høyæd. Høyærv. til billighed og begribelighed i min sag. Jeg er om Dem i høyeste grad forlængst forsikkret og bør vente, at Gud udi alle ting skal lære og lede Dem; saa torde De og finde et raad for mig.

Jeg har med taalmodighed og fast af føyelighed ladet 24 aars forsmædelse fortære mig til marv og been, saa

¹) 1. Paaskedag 1757 faldt 10. April, Peder Hersleb var død 4. April. Allerede i et Brev fra 1738 fremgaar det, at Biskoppen »bær Kierlighed og Omhu« for sin Broder (Kh. Saml. 5. R. VI, 659).

forsikkrer ieg, ieg mener, det skulle falde mig let for min person at sulte ihel, det har ieg saa tit været færdig til; men Jeg er flere end een. Jeg kræver Gud til vidne paa min Siæl: Jeg end ikke til denne dag har maat vist eller selv kan udtenke, hvad ieg har forvoldet mig al denne urimelige lidelse¹. De seer vel, Jeg har tillid til Dem, derfor expectorer[er] Jeg mig i Deres Høyædle skiød; vilde De føre mig til synds kundskab, vil ieg uafladelig takke Dem.

Midlertid forbliver ieg i største estime og hierteligste devotion

Deres
Høyædle Høyærværdigheds
skyldige tienere

Kiøbhavn d. 27 Octobr.

O. Hersleb.

Ao 1757.

[*Udskrift:*] Høy-Ædle Høy-baarne Herre HE. Ludwic Harboe, Biscop udi Seelands Stifft, General Inspector etc. etc. à Kiøbenhavn.

¹) Man har formodet, at den paafaldende Strengthed, der vistes mod Ole Hersleb, staar i Forbindelse med, at Christian VI endnu ikke var kommet under stærkere Paavirkning af Grev Christian Ernst af Stolberg-Wernigerode (Kh. Saml. 5. R. V, 192). Denne søgte senere at stemme Kongen gunstigere over for Hersleb (sst. S. 200).